

Prevenција: Lutke na koncu

Provoditelj: Humanitarna organizacija Zajednica Susret

Godina provedbe: 2017

Kratki opis programa

Projekt usmjeren na prevenciju i suzbijanje bolesti ovisnosti kroz pružanje pomoći i podrške povremenim konzumentima sredstava ovisnosti i ovisnicima te članovima njihove obitelji.

Sažetak programa

„Lutke na koncu je projekt usmjeren na prevenciju i suzbijanje bolesti ovisnosti kroz pružanje pomoći i podrške povremenim konzumentima sredstava ovisnosti i ovisnicima te članovima njihove obitelji. Projektom se pruža pomoć korisnicima u prevladavanju specifičnih problema s kojima se suočavaju oni u čijem životu se pojavi ovisnost ili rizik od razvoja ovisnosti kao osobni problem ili kao problem njemu bliskih osoba. Također, projektom se pruža mogućnost stjecanja znanja i vještina potrebnih za kvalitetno i aktivno sudjelovanje u svakodnevnom životu u obitelji i u lokalnoj zajednici te se informira i senzibilizira šira javnost za problem ovisnosti. Opći cilj provedbe projekta je prevencija i suzbijanje bolesti ovisnosti, dok su specifični ciljevi projekta informirati i senzibilizirati širu javnost za problem ovisnosti, pružiti informacije o mogućnostima prevencije i tretmana ovisnosti, pružiti pomoć i podršku povremenim konzumentima sredstava ovisnosti, ovisnicima te članovima njihove obitelji, omogućiti povremenim konzumentima i ovisnicima stjecanje znanja i vještina za samostalan život, kao i povezati različite dionike u zajednici s ciljem pružanja sveobuhvatne pomoći korisnicima.

1. Županije provedbe

Zagrebačka, Grad Zagreb

2. Datum početka i završetka programa

Datum početka: 01.01.2017.

Datum završetka: 31.12.2017.

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici

da

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)

Udruga roditelja Zajednica Susret Zagreb

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provođenju istog ili sličnih programa

Mjesto provedbe programa: Grad Zagreb, Zagrebačka županija (Velika Gorica, Dugo selo, Samobor, Ivanič Grad, Jastrebarsko, Vrbovec, Zaprešić, Sv. Ivan Zelina)

Godina u kojoj se program provodio: 2014.- 2017.

Broj obuhvaćenih korisnika: 360

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora

Izvor programa: Originalni program

Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet: -

7. Razina preventivnih intervencija

Univerzalna

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren

Zajednica

9. Rizici i zaštitni imbenici na koje program cilja

Rizici imbenici: - nestrukturirano provođenje slobodnog vremena

- neinformiranost

- nepodržavajuća socijalna sredina

Zaštitni imbenici: - podržavajuća okolina

- uvođenje strukturiranog provođenja slobodnog vremena

- uvođenje vještina

- informiranje o pravima i obavezama

10. Procjena potreba

Način provedbe: Među vodećim javnozdravstvenim problemima u Hrvatskoj, Europi i mnogim područjima svijeta, i dalje je zlouporaba droga, koja i kao medicinski tako i kao društveni fenomen već dugi niz godina izaziva opću pozornost. Ovisnici su specifična skupina korisnika koja se nakon tretmana u terapijskim zajednicama, bolničkim odjelima, održavanjem apstinencije ili pridržavanjem prepisane liječničke terapije i dalje suočavaju s brojnim problemima i iskušenjima, kako u socijalnoj sredini tako i sa samim sobom. Često marginalizirani na svim područjima socijalnog funkcioniranja, odbaceni i od strane bližnjih, bez dodatne podrške, dolaze u rizik od recidiva. Prema podacima iz Registra liječnikovih ovisnika o drogama, 2016. godine, 7.106 osoba bilo je uključeno u proces liječenja, a 810 njih prvi puta je bilo uključeno u proces liječenja. Omjer muškaraca i žena je u skladu sa svjetskim, odnosno više je muškaraca nego žena (M:Ž= 4,7:1). Što se tiče dobne strukture, korisnici su bili od 13 do 84 godine, a prosječna dob bila je 36,9 godina. S obzirom na prethodne godine, liječene osobe u Registru sve su starije, što također odgovara europskim trendovima. Prikaz stope liječnikovih ovisnika koji su ovisni o opijatima, najvišu stopu je imala Zadarska županija (466,6), zatim Istarska (458,1), Šibensko-kninska (408,3), Primorsko-goranska (314,4), Grad Zagreb (295,4), Splitsko-dalmatinska (260,1) te Dubrovačko-neretvanska županija (226,5). Za cijelu je Hrvatsku stopa iznosila 206,5. S obzirom na stupanj obrazovanja, prednjače oni sa završenom srednjom školom (66,8%). Generalno gledajući, 85% je onih koji su završili najviše srednju školu, dok je manji broj osoba sa završenom višom ili visokom stručnom spremom. Prema statističkim podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo u 2016. godini bilo je nezaposleno 2.747 osoba liječnikovih zbog zlouporabe droga, što predstavlja visokih 46,1% u populaciji liječnikovih ovisnika. Kada je riječ o uvjetima stanovanja, kao i ranijih godina, najviše liječnikovih ovisnika živjelo je s primarnom obitelji (42,8%) iz čega proizlazi da unatoč starosti i hrvatskom trendu duljeg stanovanja s roditeljima i dalje postoji veliki broj onih, koji unatoč radnoj sposobnosti nemaju mogućnosti osamostaljivanja. Iz podataka o roditeljskom statusu je vidljivo da od svih osoba liječnikovih 2016. godine njih 37,1% ima djecu. Kada je riječ o oblicima farmakoterapije, 61,9% je onih koji su na održavanju (metadon 50,2%; buprenorfin 49%).

Očekivani rezultati: Očekujemo da će se u projekt uključiti minimalno 50 korisnika koji spadaju u skupinu izravnih korisnika te 20 korisnika koji spadaju u skupinu stručnih osoba s područja Zagrebačke županije kao neizravnih korisnika. Broj preostalih neizravnih korisnika je teško procijeniti, međutim sluteći prema broju posjetitelja web stranice i FB stranice udruge prethodnih godina, broj neizravnih korisnika bio bi oko 1000. Također, u projekt će biti uključeni i korisnici s drugih područja Hrvatske, a osobito korisnici s područja Grada Zagreba. Kroz individualne razgovore pružiti ćemo pomoć i podršku svim korisnicima u prevenciji i suzbijanju ovisnosti, ojačati ih za bolje i uspješnije rješavanje problema s kojima se suočavaju bilo da su ti problemi vezani uz vlastitu ovisnost ili ovisnost drugih članova obitelji, ili pak uz druge segmente života. Kroz obiteljske razgovore nastojati ćemo poboljšati komunikaciju među korisnicima i drugim članovima njihove obitelji te ojačati obiteljsku koheziju. Korisnike ćemo informirati i educirati o njihovim pravima i mogućnostima na tržištu rada, u području obrazovanja i u drugim područjima, te ćemo im pružiti pomoć prilikom ostvarivanja prava i korištenja drugih resursa u lokalnoj zajednici. Očekujemo da ćemo kroz projekt surađivati s minimalno 20 stručnih osoba sa područja Zagrebačke županije i Grada Zagreba koje se bave problematikom ovisnosti, kao i onima koji mogu pomoći našim korisnicima pri ostvarivanju njihovih prava i mogućnosti, a osobito stručnim osobama u bolnicama, centrima za socijalnu skrb, službama za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti, i drugima. Suradnju sa stručnim osobama provoditi ćemo i kroz posjete odjelima ovisnosti pri Klinici za psihijatriju

Vrap e, KBC „Sestre milosrdnice, Psihijatrijskoj bolnici „Sv. Ivan i Hrvatskom crvenom križu. Prilikom posjeta bolnicama održavati ćemo motivacijske grupe i razgovore za korisnike s ciljem njihovog motiviranja za nastavak liječenja i ustrajanje u apstinenciji. U 2016. godini posjetili smo odjele ovisnosti posjetiti 141 put te planiramo zadržati istu dinamiku. Obzirom da smo do sada uočili da članovi obitelji naših korisnika ne znaju puno činjenica o ovisnosti, bez obzira koliko dugo su njihovi najbliži u problemu, tijekom trajanja projekta projektni partner održat će 4 edukacije na temu različitih vrsta ovisnosti upravo za njih kroz koje će dobiti više informacija i znanja o problemu ovisnosti, metodama prevencije, znakovima prepoznavanja, kao i o tretmanu te bolesti. Također, očekujemo da ćemo minimalno 10 korisnika sa područja Zagrebačke županije tijekom trajanja projekta pripremiti i uputiti u psihosocijalni tretman u terapijsku zajednicu. Za korisnike ćemo održati tri različita tipa radionica, i to radionice radionice „Kuća i okolina“ (minimalno dvije), „Sportske radionice“ (24) i „Pravno savjetovanje“ (32). Kroz navedene radionice pomoći ćemo korisnicima da se osposobe za samostalan život te da steknu znanja i vještine za održavanje kućice i okoline, vježbom utjecati na psihofizičko zdravlje korisnika projekta te pružiti pravnu pomoć ovisnicima i njihovim članovima obitelji a sve radi njihovog osnaživanja u cilju resocijalizacije, bržeg usmjeravanja korisnika na tržište rada, njihovog osposobljavanja za samostalan život i povratka u obitelj. Korisnicima ćemo pružiti i pomoć u organiziranju slobodnog vremena kroz neformalna druženja u Savjetovalištu te posjete kazalištima, kinima, muzejima te drugim kulturnim i sportskim događanjima koji se organiziraju na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije. Organizirati ćemo minimalno 2 neformalna druženja u prostorijama Zajednice, i to tijekom manifestacije Dani otvorenih vrata Udruga i tijekom božićnih blagdana, te ćemo 10 puta tijekom trajanja projekta posjetiti različita događanja u lokalnoj zajednici. U sklopu promidžbenih aktivnosti organizirati ćemo dva predavanja za stručne suradnike i širu javnost, minimalno jednom mjesecno ćemo istupati u medijima i redovito ćemo ažurirati web i facebook stranicu projektnim aktivnostima i drugim aktualnostima.

11. Trajanje programa

Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 52

12. Ciljevi programa

Opći: Opći cilj provedbe projekta je prevencija i suzbijanje bolesti ovisnosti.

Specifični: Specifični ciljevi projekta su informirati i senzibilizirati širu javnost za problem ovisnosti, pružiti informacije o mogućnostima prevencije i tretmana ovisnosti, pružiti pomoć i podršku povremenim konzumentima sredstava ovisnosti, ovisnicima te članovima njihovih obitelji, omogućiti povremenim konzumentima i ovisnicima stjecanje znanja i vještina za samostalan život, kao i povezati različite radionice u zajednici s ciljem pružanja sveobuhvatne pomoći korisnicima.

13. Ciljana skupina

Opća populacija, Odrasli

14. Korisnici programa

Opis korisnika: Programom je obuhvaćeno 259 izravnih korisnika, odnosno ovisnika o drogi, alkoholu, igrama na sreću te računalu i internetu, povremeni konzumenti sredstava ovisnosti te članovi njihovih obitelji s područja Grada Zagreba i Zagrebačke županije. Od ukupnog broja korisnika, 153 korisnika (59%) bili su muškarci te 106 (41%) je bilo korisnica. Struktura korisnika po dobi je bila slijedeća: <25 =20 korisnika, 25-30 =31 korisnika, 30-40 = 65 korisnika, 40-50 =34 korisnika, 50-60 = 29 korisnika, 60+= 20 korisnika, neizjašnjeni = 60 korisnika.

Što se tiče neizravnih korisnika, oni su obuhvaćali stručne osobe koje se profesionalnim radom bave našim korisnicima, sve građane koji su posjetili Udrugu i/ili mrežne stranice Udruge. Broj ovih korisnika teško je izraziti, osobito broj onih koji su posjetili mrežne stranice, a da dolaze s područja Zagrebačke županije ili Grada Zagreba. Unatoč tome kako je ukupan broj klikova na društvenim mrežama u proteklom godini bio veći od 28 tisuća, sa sigurnošću možemo reći da je predviđeni broj od 1000 korisnika putem društvenih mreža koje smo predvidjeli u projektnom prijedlogu i veći. Kroz provođenje aktivnosti projekta obavljena su 153 razgovora sa stručnim osobama (8 za korisnike iz Zagrebačke županije), a vezano uz potrebe korisnika. U ovu brojku ulaze samo liječnici (psihijatri) te nadležni socijalni radnici. Uz njih, a nevezano isključivo za potrebe korisnika, veći i zbog informiranja i usvajanja novih

znanja i vještina surađivalo se i s drugim stručnjacima koji se bave temom ovisnosti ili mentalnog zdravlja.

Broj korisnika na godišnjoj bazi: 259

15. Metode korištene u programu

Savjetovanje, Predavanje, Radionica

16. Program je evaluiran

da

17. Vrsta provedene evaluacije

Da - Evaluacija procesa

18. Metoda evaluacije

upitnici, analiza dokumentacije

19. Evaluatori

Unutarnji

20. Najvažniji rezultati evaluacije

Projekt Lutke na koncu, uvelike podrazumijeva i prati redovne potrebe i rad savjetovališta u Zagrebu. Obzirom da isto ima usmjerenost na prevenciju daljnjeg razvoja ovisničkog ponašanja, bilo kroz savjetodavne i druge aktivnosti kojima preoblikujemo ovisnički model ponašanja, bilo kroz pripremu za ulazak u terapijske centre ili pak održavanje apstinencije u visokorizičnoj fazi resocijalizacije, uspješnost se pratila svakodnevnim radom zaposlenika, njihovim prihodom, kao i brojnim pokazateljima. Naime, korisnici su brojno dokazali potrebu i korisnost usluga koje su primali, a jednako tako i suradnici u zdravstvenim ustanovama svojim potpunim „otvaranjem vrata“ i omogućavanjem našim zaposlenicima da samostalno rade i vode njihove grupe pacijenata zasigurno govore u prilog zadovoljstva našim radom – redovito tri puta tjedno.

Izvoditelji projekta redovito su odrađivali evaluaciju procesa, prilagođavali se izmijenjenim situacijama, te unosili dodatne vrijednosti kroz sve oblike koji su bili primjenljivi.

Potvrđeno je, sada već kroz nekoliko ciklusa provođenja projekta Lutke na koncu da je isti usmjeren na stvarne potrebe korisnika i da prepoznaje i realizira potrebu povezanosti faze u zdravstvenom sustavu sa fazom prelaska na psihosocijalni tretman i/ili podršku. Ovom su se osobno mogli uvjeriti predstavnici davatelja sredstva, osobnim dolaskom na jednu od aktivnosti provoditelja (posjeta radu u bolnici).

Većih poteškoća nije bilo, dok su se eventualne promjene rješavale „u hodu“, obzirom da suradnja sa sustavima postaje sve skladnija, a aktivnosti uhodane. Ovom projektu pridodane su neke nove aktivnosti u odnosu na prethodni, upravo zbog prepoznavanja njihovih problema, uvažavanja korisničke perspektive. Pri tom posebno mislimo na pravne savjete, kao dobro ciljanu potrebu, jer je ovo kategorija koja ima puno neriješenih pravnih pitanja, posebno u prekršajnim i kaznenim procesima. S druge strane, iako su verbalizirali želju za sportskom aktivnošću, bilo ih je vrlo teško „pokrenuti“, uskladiti s obvezama i stvoriti grupu.

Evaluacija zadovoljstva dijela korisnika govori u prilog zadovoljstva pružanim uslugama i aktivnosti tijekom kojih su uglavnom prisutne dobre emocije i ugodna atmosfera, a što i jest preduvjet dobrom stručnom radu.

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokalnoj razini

Promoviran:

Sadržaj i tijek kampanje:

22. Ukupni proračun programa za jednu godinu provođenja (HRK)

55.000,00

23. Izvori financiranja

Vlastita sredstva (HRK):

Gradsko financiranje (HRK): 15.000,00

Županijsko financiranje (HRK): 40.000,00

Nacionalno financiranje (HRK):

Drugi izvori (HRK):